

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
19 червня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Міжнародні конфлікти, світовий тероризм, гібридні війни

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: СЗ «Міжнародні відносини»

Освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Факультет (ННІ) Гуманітарно-педагогічний

Розробник: професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, д.і.н.,
доцент Оксана СИЛКА

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Курс «Міжнародні конфлікти, світовий тероризм, гібридні війни» викладається на гуманітарно-педагогічному факультеті НУБіП України для студентів 1-го року навчання рівня «магістр» для спеціальності СЗ «Міжнародні відносини». Лекційні теми курсу спрямовані на формування базових знань про сутність, принципи, інструменти та механізми міжнародних конфліктів, глобального тероризму та гібридних воєн у сучасному безпековому середовищі. Матеріал подається у логічній послідовності – від теоретичних засад (причини конфліктів, природа тероризму, структура й засоби гібридних загроз) до аналізу конкретних практик міжнародних акторів.

Практичні заняття передбачають закріплення отриманих на лекціях знань щодо планування, організації й реалізації заходів протидії, комунікаційних й інформаційних операцій, кризового реагування у сфері безпеки. Завдання імітують типові ситуації, з якими стикаються аналітики, дипломати, пресслужби, центри інформаційної безпеки та міжнародні організації в умовах конфліктів, терактів, кібератак або інформвоєн.

Вивчення дисципліни «Міжнародні конфлікти, світовий тероризм, гібридні війни» передбачає також засвоєння матеріалу у позааудиторний час шляхом самостійної роботи студентів. Вона спрямована на розвиток практичних навичок створення й аналізу стратегій протидії, підготовки аналітичних вступних матеріалів, прогнозування ризиків у сфері безпеки (інформаційних, кібер, гібридних), а також формування ефективних моделей комунікації і міжнародного іміджу держав чи організацій у кризових контекстах. Оцінювання рівня знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю (участь у дискусіях, виконання практичних завдань) та підсумкового контролю.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	СЗ «Міжнародні відносини»
Освітня програма	С «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	_____
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти	

	Денна форма здобуття вищої	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	6
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	90 год.	108
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни: курс покликаний сформувати у студентів глибинні теоретичні знання й аналітичні компетентності, необхідні для розуміння, прогнозування й управління міжнародними конфліктами, акторськими стратегіями в умовах світового тероризму, а також механізмів, форм і наслідків гібридних воєн. У фокусі: політичні, соціальні, правові, інформаційні, технологічні, етичні аспекти, що визначають характер сучасних глобальних і регіональних безпекових викликів.

Завдання:

•**з'ясувати** основні причини та драйвери сучасних гібридних конфліктів у глобальному середовищі, зокрема роль інформаційних, кібернетичних, економічних і соціальних чинників;

•**викласти** міжнародні підходи та правові рамки боротьби зі світовим тероризмом, включно з міжнародними конвенціями, резолюціями ООН та практикою правоохоронних і безпекових органів;

•**розкрити** тактики і стратегії ведення інформаційно-комунікаційних операцій (пропаганди, контрпропаганди, дезінформаційних кампаній) в умовах конфлікту, із прикладами практичної реалізації на міжнародній арені.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті

Спеціальні (фахові компетентності) (СК)

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН4. Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Теоретико-правові засади міжнародних конфліктів та тероризму												
Тема 1. Причини, драйвери й типології міжнародних конфліктів	12	1	1			10	15	1	1			13
Тема 2. Еволюція й сучасні моделі світового тероризму: мотивації, організаційні форми, способи дій.	14	2	2			10	15	1	1			13
Тема 3. Міжнародне гуманітарне право, права людини й антитерористичні рамки: конвенції, резолюції, норми ООН.	14	2	2			10	15	1	1			14
Тема 4. Роль державних та недержавних акторів у конфліктах: цілі, стратегічні інтереси, засоби впливу і легітимність дій	14	2	2			14	1					14
Разом за змістовим модулем 1	654	7	7			40	60	3	3			54
Змістовий модуль 2.												
Форми, інструменти й протидія гібридним війнам, терористичним актам та інформаційним загрозам												

Тема 5. Технології й засоби гібридної війни: кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії.	19	2	2			15	15	1				14
Тема 6. Методи та тактики світового тероризму.	14	2	2			10	15		1			14
Тема 7. Кризові комунікації, інформаційна безпека й контрпропаганда під час конфліктів і терористичних загроз.	14	2	2			10	15	1	1			13
Тема 8. Міжнародні стратегії протидії: санкції, коаліції, миротворчі місії, антитерористична співпраця, правові інструменти й практичні кейси.	19	2	2			15	15	1	1			13
Разом за змістовим модулем 2	66	8	8			50	60	3	3			54
Усього годин	120	15	15			90	120	6	6			108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Причини, драйвери й типології міжнародних конфліктів — політичні, економічні, соціальні, культурні, ідеологічні чинники	1
2	Тема 2 Еволюція й сучасні моделі світового тероризму: мотивації, організаційні форми, способи дій.	2
3	Тема 3 Міжнародне гуманітарне право, права людини й антитерористичні рамки: конвенції, резолюції, норми ООН.	2
4	Тема 4 Роль державних та недержавних акторів у конфліктах: цілі, стратегічні інтереси, засоби впливу і легітимність дій.	2
5	Тема 5 Технології й засоби гібридної війни: кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії.	2
6	Тема 6 Методи та тактики світового тероризму	2
7	Тема 7 Кризові комунікації, інформаційна безпека й контрпропаганда під час конфліктів і терористичних загроз..	2
8	Тема 8	2

	Міжнародні стратегії протидії: санкції, коаліції, миротворчі місії, антитерористична співпраця, правові інструменти й практичні кейси.	
	Разом	15

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Причини, драйвери й типології міжнародних конфліктів — політичні, економічні, соціальні, культурні, ідеологічні чинники.	2
2	Тема 2 Еволюція й сучасні моделі світового тероризму: мотивації, організаційні форми, способи дій.	2
3	Тема 3. Міжнародне гуманітарне право, права людини й антитерористичні рамки: конвенції, резолюції, норми ООН.	2
4	Тема 4. Роль державних та недержавних акторів у конфліктах: цілі, стратегічні інтереси, засоби впливу і легітимність дій.	2
5	Тема 5. Технології й засоби гібридної війни: кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії.	2
6	Тема 6. Методи та тактики світового тероризму: локальні й транснаціональні угруповання, стратегія залякування, вибір цілей, вербувальна діяльність.	2
7	Тема 7. Кризові комунікації, інформаційна безпека й контрпропаганда під час конфліктів і терористичних загроз.	2
8	Тема 8. Міжнародні стратегії протидії:	1
	Разом	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Причини, драйвери й типології міжнародних конфліктів — політичні, економічні, соціальні, культурні, ідеологічні чинники.	10
2	Тема 2. Еволюція й сучасні моделі світового тероризму: мотивації, організаційні форми, способи дій.	10
3	Тема 3. Міжнародне гуманітарне право, права людини й антитерористичні рамки: конвенції, резолюції, норми ООН.	10
4	Тема 4.	10

	Роль державних та недержавних акторів у конфліктах: цілі, стратегічні інтереси, засоби впливу і легітимність дій.	
5	Тема 5. Технології й засоби гібридної війни: кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії.	15
6	Тема 6. Методи та тактики світового тероризму: локальні й транснаціональні угруповання, стратегія залякування, вибір цілей, вербувальна діяльність.	10
7	Тема 7. Кризові комунікації, інформаційна безпека й контрпропаганда під час конфліктів і терористичних загроз.	10
8	Тема 8. Міжнародні стратегії протидії: санкції, коаліції, миротворчі місії, антитерористична співпраця, правові інструменти й практичні кейси.	10
	Разом	90

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- захист презентацій;
- екзамен.

7. Методи навчання:

—методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція), наочні (ілюстрація, презентація), практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання);

—методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід студентів, метод пізнавальних ігор, метод створення відчуття успіху в навчанні, Метод стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні;

—методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: метод усного опитування, індивідуальне опитування, фронтальна (побіжна) перевірка, групова перевірка, письмовий контроль, тестові методи перевірки знань, екзамен.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1.Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.		
Теоретико-правові засади міжнародних конфліктів та тероризму		
Тема 1.		
Причини, драйвери й типології міжнародних конфліктів – політичні, економічні, соціальні, культурні, ідеологічні чинники		
Практична робота 1	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 1	Аналіз основних політичних, економічних, соціальних, культурних та ідеологічних чинників, які виступають драйверами міжнародних конфліктів, та систематизувати їх у вигляді короткого аналітичного запису (до 800 слів) із конкретним прикладом.	7
Тема 2.		
Еволюція й сучасні моделі світового тероризму: мотивації, організаційні форми, способи дій		
Практична робота 2	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 2	Розкриття особливостей мотивацій, організаційних форм та тактик сучасних терористичних угруповань, проаналізувавши один актуальний кейс (наприклад, діяльність «Ісламської держави», «Аль-Каїди», «Ансар Бейт аль-Макдіс» чи ін.), із висновками про їхню еволюцію, стратегії та вплив.	7
Тема 3.		
Міжнародне гуманітарне право, права людини й антитерористичні рамки: конвенції, резолюції, норми ООН.		
Практична робота 3	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 3	З'ясування основних положень міжнародного гуманітарного права, прав людини та антитерористичних рамкових норм (включаючи ключові конвенції та резолюції ООН), і проаналізувати їхню взаємодію та конфлікти у випадку застосування протидії терористичним загрозам.	7
Тема 4.		
Роль державних та недержавних акторів у конфліктах: цілі, стратегічні інтереси, засоби впливу і легітимність дій.		
Практична робота 4	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 4	Аналіз ролі державних і недержавних акторів у сучасних міжнародних конфліктах, визначивши їхні	9

	стратегічні інтереси, засоби впливу (включно з підтримкою проксі-груп, інформаційно-кіберними інструментами, фінансуванням тощо) та легітимність їхніх дій згідно з міжнародним правом, на прикладі конкретного геополітичного кейсу.	
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Форми, інструменти й протидія гібридним війнам, терористичним актам та інформаційним загрозам		
Тема 5. Технології й засоби гібридної війни: кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії.		
Практична робота 5	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 5	Викласти основні технології й засоби гібридної війни (кібернапади, економічні важелі, дезінформаційні кампанії), проаналізувати їхні механізми дії та взаємодію в конкретному регіональному кейсі і запропонувати заходи мінімізації/протидії (короткий аналітичний звіт – до 1000 слів).	7
Тема 6. Методи та тактики світового тероризму: локальні й транснаціональні угруповання, стратегія залякування, вибір цілей, вербувальна діяльність.		
Практична робота 6	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 6	Розкрити методи та тактики сучасного світового тероризму – локальні й транснаціональні організаційні форми, стратегію залякування, критерії вибору цілей і вербувальні практики – проаналізувавши один конкретний кейс та окресливши ефективні заходи протидії (аналітична записка до 800–1000 слів). Підготовка тез до наукової конференції	7
Тема 7. Кризові комунікації, інформаційна безпека й контрпропаганда під час конфліктів і терористичних загроз		
Практична робота 7	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 7	Опис ключових елементів ефективних кризових комунікацій, інформаційної безпеки та	7

	контрпропаганди при міжнародних конфліктах або терактах, проаналізувавши один реальний кейс (наприклад, після терактів комунікації, розповсюдження дезінформації, спроби нейтралізувати екстремістські наративи), із висновками щодо сильних і слабких сторін використаних підходів.	
Тема 8. Міжнародні стратегії протидії: санкції, коаліції, миротворчі місії, антитерористична співпраця, правові інструменти й практичні кейси		
Практична робота 8	Усе опитування, тест	10
Самостійна робота 8	Виклад у вигляді аналітичного огляду міжнародні стратегії протидії – санкції, коаліції, миротворчі місії, антитерористичну співпрацю, правові інструменти – із прикладами практичних кейсів, оцінити їхню ефективність та обмеження.	9
		70
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедалайнів та перескладання	Викладач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують освітній процес в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Зокрема, роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання практичних занять та модулів відбувається за заявою, яку підписує лектор, завідувач кафедри міжнародних відносин і суспільних наук та декан гуманітарно-педагогічного факультету.
--	---

Політика щодо академічної доброчесності	складач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують академічну доброчесність, антикорупційні дії, протидію сексуальним домаганням і дискримінації в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/166683)
Політика щодо відвідування	складач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують освітній процес в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Так, відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом гуманітарно-педагогічного факультету).

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Carnegie Endowment. *Countering Disinformation Effectively: An Evidence-Based Policy Guide* (2024). – Режим доступу: <https://carnegieendowment.org/research/2024/01/countering-disinformation-effectively-an-evidence-based-policy-guide>
2. Galeotti, M. *Putin's Wars: From Chechnya to Ukraine*. Osprey / Bloomsbury (2022). – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/379063706_Mark_Galeotti_Putin's_Wars_From_Chechnya_to_Ukraine
3. Galeotti, M. *The Weaponisation of Everything: A Field Guide to the New Way of War*. Yale University Press (2022). – Режим доступу: <https://dokumen.pub/the-weaponisation-of-everything-a-field-guide-to-the-new-way-of-war-9780300265132.html>
4. Giles, K. *Russian cyber and information warfare in practice: Lessons from the war in Ukraine*. Chatham House report (2023). – Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2023-12/2023-12-14-russian-cyber-info-warfare-giles.pdf>
5. Hallahan, K., Holtzhausen, D., van Ruler, B., Verčič, D., & Sriramesh, K. "Defining Strategic Communication." *International Journal of Strategic Communication* (2007). – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/241730557_Defining_Strategic_Communication
6. Hoffman, B. *Inside Terrorism* (3-rd ed.). New York: Columbia University Press. – Режим доступу: <https://cup.columbia.edu/book/inside-terrorism/9780231174770/>
7. Hoffman, F. G. *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Potomac Institute / Policy paper (2007). – Режим доступу: https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_01_08.pdf
8. International Committee of the Red Cross (ICRC). *The Geneva Conventions of 12 August 1949*. – Режим доступу: <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/publications/icrc-002-0173.pdf>
9. NATO. *Hybrid Threats and Hybrid Warfare* (overview / reference document). NATO publications (2024). – Режим доступу:

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/7/pdf/241007-hybrid-threats-and-hybrid-warfare.pdf

10. Nye, J. S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Harvard Univ. Press (2004). – Режим доступу: https://www.belfercenter.org/sites/default/files/pantheon_files/files/publication/joe_nye_wielding_soft_power.pdf
11. RAND. *Early Detection of Foreign Malign Information Operations* (research report). – Режим доступу: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2800/RR2853-1/RAND_RRA2853-1.pdf
12. Rid, T. *Active Measures: The Secret History of Disinformation and Political Warfare*. Farrar, Straus and Giroux (2020). – Режим доступу: <https://www.jstor.org/stable/27087774>
13. United Nations Security Council. *Resolution S/RES/1373 (2001)*. – Режим доступу: <https://docs.un.org/S/RES/1373%282001%29>
14. Буряченко О. Гібридна війна як нова форма глобального протистояння. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*, Випуск 2 (74), 2024, с. 24–38. – Режим доступу: journals.maup.com.ua
15. Власюк В. В., Карман Я. В. Деякі основи поняття «гібридна війна» в міжнародному праві. *LCS Law Review / Київський юридичний журнал*, 2022, с. 67–80. – Режим доступу: lcslaw.knu.ua
16. Гончаренко М. В. Сутнісне розуміння та природа поняття «гібридна війна» в сучасній доктрині міжнародного права. *Інформація і право / IRPLegChr* (Дніпровський державний університет), 2024, с. 13–26. – Режим доступу: ojs.dpu.edu.ua
17. Комарчук О. Гібридна війна: сутність, структура феномену. *Relational Interdisciplinary Studies / Релінт*, 2018, с. 45–59. – Режим доступу: relint.vnu.edu.ua
18. Парахонський Б. Дестабілізація Європи: гібридна війна РФ. *Журнал «PANORAMA» / Національний інститут стратегічних досліджень*, 2021, с. 45–62. – Режим доступу: niss-panorama.com
19. Сарбаш С. М. Воєнні конфлікти та міжнародна система безпеки: сучасні тенденції. *Вісник Мукачівського університету. Серія: Економіка та міжнародна безпека*, 2023, с. 115–128. – Режим доступу: visnyk.mu.edu.ua
20. *Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах*. Монографія. – Київ, Вадекс, 2019. – 442. – Режим доступу: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2023-03/Strat_Com_2019_content.pdf
21. Уздєнова Ю. М. Гібридна війна: сутність, складові та ключові поняття. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, Том 35 (74), № 4, 2024, с. 172–185. – Режим доступу: pubadm.vernadskyjournals.in.ua